

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΡΙΤΗ 8 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2020
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

A. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

- A1. α. 1, 6 → γ (ακοή), 2, 3, 4, 5 → α (όραση)
β. 1 → β.

B1.

Το θεματικό κέντρο του κειμένου ορίζεται από τη φράση «τήν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τέ περί καί ἀπαιδευσίας». Θέμα, λοιπόν, του κειμένου και της αλληγορίας εν γένει είναι η παιδεία και η επίδραση που ασκεί στην ανθρώπινη φύση. Στην Πολιτεία η αναφορά στην παιδεία γίνεται πάντα σε σύνδεση με την ηθική διαπαιδαγώγηση των πολιτών ενώ ειδικά στον μύθο του σπηλαίου η αναφορά στην παιδεία έχει και γνωσιολογικό περιεχόμενο, πώς μπορεί ο άνθρωπος να γνωρίσει την αλήθεια, και μάλιστα το αληθινά υπαρκτό. Επιπλέον η αλληγορία θα αναφερθεί στην υποχρέωση του ορθά πεπαιδευμένου, του φιλοσόφου, να δια φωτίσει τους συνανθρώπους του και στην αντίθεση ανάμεσα στον κόσμο που συλλαμβάνουμε με τις αισθήσεις μας και στον κόσμο της νόησης.

B2.

Ο Σωκράτης καλεί τον Γλαύκωνα να φανταστεί (ιδέ) την εικόνα μιας υπόγειας κατοικίας που έχει μορφή σπηλιάς. Η είσοδος απέχει πολύ από το βάθος και είναι ανηφορική με αποτέλεσμα το φως του ήλιου να μην μπορεί να εισδύσει στο εσωτερικό. Εκεί διαβιούν άνθρωποι έγκλειστοι από την παιδική τους ηλικία, δεμένοι στα χέρια και στον αυχένα. Τα δεσμά είναι τέτοια που δεν τους επιτρέπουν να στρέφουν γύρω από το κεφάλι· έτσι είναι αναγκασμένοι να είναι ακίνητοι και να κοιτάνε διαρκώς τον τοίχο του σπηλαίου απέναντί τους.

Το σπήλαιο (έν καταγείω οικήσει σπηλαιώδει) συμβολίζει τον κόσμο που αντιλαμβανόμαστε με τις αισθήσεις μας, τον κόσμο των φαινομένων, ένα «απίκασμα» του αληθινού, του νοητού κόσμου των ιδεών. Είναι η πολιτική μας πραγματικότητα, την οποία διοικούν οι τυχαίοι και αφιλοσόφητοι πολιτικοί. Οι δεσμώτες συμβολίζουν τους απαίδευτους ανθρώπους της πολιτικής κοινωνίας. Είναι οι άνθρωποι που εμπιστεύονται τις αισθήσεις τους και θεωρούν αληθινή τη γνώση που δίνουν οι αισθήσεις για τον κόσμο. Είναι όσοι αποδέχονται άκριτα τα δεδομένα της καθημερινής εμπειρίας και είναι δέσμοι των προλήψεων, των ψευδαισθήσεων βρίσκονται σε ηθικοπνευματικό τέλμα. Τέλος, τα δεσμά είναι οι αλυσίδες που κρατούν τον άνθρωπο εγκλωβισμένο στον κόσμο της αμάθειας. Είναι οι αισθήσεις, που μας κάνουν να θεωρούμε αληθινό μόνο ό,τι μπορούμε να αντιληφθούμε μ' αυτές και δεν μας αφήνουν να απελευθερωθούμε και να γνωρίσουμε τον αληθινό κόσμο μέσω της νόησης. Τα δεσμά είναι οτιδήποτε μας προσπλώνει στην απόκτηση υλικών αγαθών, πάθη, συνήθειες, πεποιθήσεις που μας εμποδίζουν.

Είναι εμφανές επομένως ότι ο Πλάτωνας χρησιμοποιεί στο σημείο αυτό μια αλληγορία, έναν εκφραστικό τρόπο με τον οποίο ο συγγραφέας αλλά λέει και άλλα εννοεί. Πρόκειται για μια συνεχή μεταφορά ή παρομοίωση. Η αλληγορία διακρίνεται για τον μεταφορικό και εικονοπλαστικό της λόγο, τη συμβολική γλώσσα και τον διδακτικό χαρακτήρα τα οποία κεντρίζουν το ενδιαφέρον του αναγνώστη και βοηθούν τον φιλόσοφο να εξηγήσει έννοιες που ήταν δύσκολο να εξηγηθούν με τη λογική ανάλυση.

B3.

Οι πλατωνικοί δεσμώτες, έγκλειστοι στη σπηλιά, βλέπουν μόνο σκιές, πιστεύουν ότι αυτές είναι τα πραγματικά όντα και αγνοούν ότι ο αληθινός κόσμος είναι έξω από σπήλαιο. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και με τον σύγχρονο άνθρωπο όπως περιγράφει ο Μπουκάλας στο ποίημά του. Η κατοικία των σημερινών ανθρώπων, ο σύγχρονος κόσμος παρομοιάζεται μ' έναν γυάλινο, αστραφτερό κόσμο. Ο ποιητής μ' αυτή την παρομοίωση αναφέρεται στην τηλεόραση, μπροστά στην οποία καθηλωμένος ζει ο άνθρωπος δεχόμενος έναν

καταιγισμό εικόνων που τον αποχαυνώνουν. Οι εικόνες παντού βομβαρδίζουν, συχνά ελεγχόμενες δημιουργούν μια εικονική πραγματικότητα μέσα στην οποία ζει. Με τις επαναλήψεις «σκιές σκιών», «ομοιώματα ομοιωμάτων» ο ποιητής τονίζει ότι η τηλεόραση δεν παρέχει ούτε καν σκιές και ομοιώματα των αληθινών όντων όπως συμβαίνει στους δεσμώτες του Πλάτωνα αλλά ακόμα υποδεέστερες εμπειρίες αναδεικνύοντας έτσι τη διάβρωση που προκαλεί. Η απορρόφηση που προκαλεί είναι τόσο μεγάλη ώστε ο σύγχρονος άνθρωπος μεριμνά πρώτα να ανοίξει την τηλεόραση και μετά το φως. Όπως και οι δεσμώτες είμαστε δέσμιοι των ψευδαισθήσεων ζούμε σ' ένα κόσμο χωρίς ουσία.

Η μόνη λύση, τέλος, είναι η απόρριψη αυτού του κόσμου, η απελευθέρωση η οποία γίνεται βιαίως (να σου δώσω μια να σπάσεις) όπως βίαια θα γίνει και το σπάσιμο των αλυσίδων των δεσμοτών και η αναγκαστική ανάβαση προς την έξοδο της σπηλιάς και την αληθινή γνώση όσο επίπονη κι αν είναι.

B4. 1 → α, 2 → α, 3 → β, 4 → β, 5 → β.

B5. α. 1 → γ, 2 → δ, 3 → ε, 4 → α.

β.

«πάθει» = κατάσταση

«πρόκειται» = έχουν τοποθετηθεί

«θαύματα» = θαυμαστά τεχνάσματα, ταχυδακτυλουργίες.

- Οι πιστοί παρακολούθησαν την Ακολουθία των Παθών με ιδιαίτερη κατάνυξη.
- Η χιονοθύελλα προκάλεσε πολλές βλάβες στο δίκτυο ηλεκτροδότησης· πρόκειται για μια δύσκολη κατάσταση και θα χρειαστούν αρκετές μέρες για την αποκατάστασή τους.
- Οι γιατροί πέτυχαν να επαναφέρουν τον σφυγμό στον νεαρό άνδρα! Όλοι μιλούν για ένα θαύμα!

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1.

Θεωρώ, άνδρες δικαστές, ότι εσείς δεν επιθυμείτε να ακούσετε καμία πρόφαση από αυτούς που θέλουν να κατηγορούν τον Αλκιβιάδη· γιατί εξαρχής παρουσιάστηκε τέτοιου είδους πολίτης ώστε, κι αν ακόμη κάποιος στον ιδιωτικό βίο δεν τυχαίνει να αδικείται από αυτόν, περισσότερο πρέπει να τον θεωρεί εχθρό για τις άλλες ενασχολήσεις (του).

Γ2.

Οκατήγορος επιδιώκει την καταδίκη του κατηγορουμένου για δύο, κυρίως, λόγους, με βάση το δοθέν απόσπασμα. Και παλαιότερα, αφενός, υπήρχε ρήξη μεταξύ των πατέρων τους αλλά και, αφετέρου, ο κατήγορος είχε υποστεί ζημία από τον κατηγορούμενο. Γι' αυτούς τους λόγους, άλλωστε, τον θεωρούσε ανήθικο και επικίνδυνο.

Γ3.

α.

- ήγούμενος: ήγου
- πειράσσομαι: πειρω
- τιμωρήσασθαι: τιμωροῦ

β.

- τοιοῦτον: δεικτική αντωνυμία
- ἑαυτὸν: αυτοπαθητική αντωνυμία

Γ4.

α.

- **έλπίδα:** αντικείμενο της μετοχής *παρέχοντα*
- **είς τοσοῦτο:** εμπρόθετος προσδιορισμός του ορίου (ή του ποσού) στη μετοχή *ἀφιγμένα*
- **κακίας:** γενική διαιρετική στο *τοσοῦτο*

β.

Πρόκειται για ενεργητική σύνταξη.

Παθητική σύνταξη:

Καί γάρ οἱ νόμοι ἐπεδείχθησαν (ὑπό Ἀρχεστρατίδου)

Επιμέλεια: Κολοκυθά Δήμητρα

Μαντουβάλου Ηλιόχαρη